

Remissyttrande 2020-08-17

Till: Socialdepartementet
Socialförsäkringsenheten
103 33 Stockholm

Dnr: S2020/04508/SF

Bröstcancerförbundets remissvar till slutbetänkandet SOU 2020:26, En sjukförsäkring anpassad efter individen

Bröstcancerförbundet lämnar härmed in följande remissvar och synpunkter på slutbetänkandet.

Sammanfattning

Bröstcancerförbundet framhåller sammanfattningsvis att de föreslagna förändringarna i sjukförsäkringen välkomnas av förbundet. I synnerhet anser vi att förslaget om en ny lagregel i sjukförsäkringen om flexibel förläggning av arbetstiden vid partiell sjukpenning kommer att innebära betydande positiva fördelar för många individers möjligheter att kunna ta tillvara sin arbetsförmåga på ett bättre sätt framöver. Förbundets bedömning är att en flexibel förläggning av arbetstiden behövs och är motiverad såväl under bröstcancerbehandlingen som efter att behandlingen är avslutad, dvs när rehabilitering och återhämtning pågår. Ett förbättrat försäkringsskydd för s k behovsanställda genom den nya lagregeln som föreslås är också en viktig förändring som behöver ske. Utredningen föreslår ingen lagregel när det gäller möjligheten till arbete i viss utsträckning samtidigt som man har hel sjukpenning, eftersom det i dagens regelverk redan finns en sådan möjlighet. Förbundet ställer sig bakom resonemangen som utredning tar upp i denna del i slutbetänkandet. En möjlighet att arbeta i begränsad omfattning utan att det påverkar Försäkringskassans bedömning av arbetsförmågan är ett sätt att uppmuntra att ta tillvara den begränsade arbetsförmåga som trots allt kan finnas under bröstcancerbehandlingen.

Bröstcancerförbundet hänvisar även till vårt tidigare remissvar till delbetänkande SOU 2020:6 En begriplig och trygg sjukförsäkring med plats för rehabilitering. I det remissvaret redogör vi för hur en bröstcancerdiagnos och behandling kan påverka arbetsförmågan både under och efter behandling.

Bröstcancerförbundets synpunkter och uppfattning om de olika utredningsförslagen

Förbättrat försäkringsskydd för s k behovsanställda

Utredningen föreslår ett förbättrat försäkringsskydd för dem med tim- och tidsbegränsade anställningar, som utredningen benämner behovsanställningar. Det föreslås en ny lagregel i sjukförsäkringen att sjukpenningen under de första 90 sjukdagarna ska bedömas mot behovsanställningen i stället för, som nu, mot normalt förekommande arbeten. bröstcancerförbundet delar uppfattningen att försäkringsskyddet behöver förbättras för de behovsanställda. Det är också positivt att förslaget innebär att bedömningen ska ske på det sättet även om individen inte har inbokade arbetspass. Av utredningen framgår att behovsanställningar är vanligare bland kvinnor. Ett förbättrat försäkringsskydd kan därför också ses som en jämlikhetsfråga. Eftersom bröstcancer i huvudsak är en kvinnlig sjukdom är utredningens förslag en angelägen fråga för bröstcancerförbundet även ur jämlikhets synpunkt.

- bröstcancerförbundet tillstyrker förslaget att införa en ny lagregel i sjukförsäkringen som innebär ett utökat försäkringsskydd för behovsanställda.

Flexibel förläggning av arbetstiden vid partiell sjukpenning.

Bröstcancerförbundet har länge påtalat att det i sjukförsäkringen behövs en möjlighet till flexibel förläggning av arbetstiden vid partiell sjukpenning under pågående bröstcancerbehandling samt även under rehabiliterings- och återhämtningsfasen. Vi kallar detta för flexibel sjukpenning. Huvudregeln idag är att arbetstiden ska förläggas lika varje dag. Rättspraxis har utvecklat ett alltför snävt avsteg från huvudregeln som innebär att undantag kan göras endast om det är medicinskt motiverat, vilket är otydligt och oklart vad det innebär. Med lagförslaget om flexibel förläggning av arbetstiden ska enl utredningen fler faktorer i det enskilda fallet vägas in. Bedömningarna ska kunna göras utifrån olika individuella förhållanden, vilket bröstcancerförbundet ställer sig bakom. Vidare delar förbundet utredningens förslag att det inte ska regleras någon maximal längd inom sjukperioden som det är tillåtet få arbeta med flexibla arbetstider. Det är viktigt att individuella förhållanden under hela sjukperioden får avgöra detta.

Under en bröstcancerbehandling kan arbetsförmågan variera för en individ under en och samma sjukperiod. Det finns också ganska stora variationer mellan individers förutsättningar hur sjukdomen påverkar arbetsförmågan. Vissa individer kan arbeta relativt mycket medan andra kan arbeta i mindre utsträckning. De flesta kan inte arbeta alls. Men för dem som har arbetsförmåga i någon utsträckning kan det se olika ut olika dagar. En flexibel förläggning av

arbetstiden utan att arbetsförmågans nedsättning påverkas negativ har stor betydelse både när det gäller arbetsförmågan under sjukperioden, men också för den successiva upptrappningen av arbetstiden ska ske som en del i processen för återgång i arbete. Biverkningar av och efter behandlingen är olika för olika individer och påverkar arbetsförmågan olika mycket och olika länge. Kraven i arbetsuppgifter och förhållanden på arbetsplatsen samt stöd och möjlighet till anpassningar kan också spela roll för arbetsförmågan. Arbetsgivarens medgivande är en förutsättning för bedömningen av flexibla arbetstider. En arbetsgivare har ett långtgående rehabiliteringsansvar för en sjukskriven medarbetare så att anställningen kan bestå. Arbetsgivares förutsättningar och möjligheter att tillgodose flexibla arbetstider för en sjukskriven medarbetare kan emellertid se olika ut beroende på typ av verksamhet och andra förhållanden på arbetsplatsen.

För att möjligheten om flexibel förläggning av arbetstiden ska vara en tydlig del av sjukförsäkringen behöver en sådan lösning regleras i lag såsom utredningen föreslår. Bröstcancerförbundet delar uppfattningen att det inte ska behövas ett särskilt ansökningsförfarande. Utredningen föreslår att tillvägagångssättet ska vara att Försäkringskassan som en del i samordningsansvaret för rehabiliteringsåtgärderna ser över möjligheten till flexibel sjukpenning som en arbetslivsinriktad rehabiliteringsåtgärd i det enskilda fallet. Samverkan ska ske med den försäkrade, hälso- och sjukvården och arbetsgivaren. En överenskommelse om flexibel förläggning av arbetstiden behöver vara dokumenterad, bland annat i planen för återgång i arbete som också regelbundet ska följas upp. Uppföljning bör göras med täta intervaller inledningsvis och pågå så länge det finns behov av att stämma av ofta. Det kan också uppkomma omständigheter längre fram då man behöver återgå till täta uppföljningar. Läkarintyget behöver vara tydligt om flexibel förläggning av arbetstiden är till fördel eller inte för patienten. Arbetstidens förläggning får ju inte inverka negativt på den enskildes rehabilitering.

Bröstcancerförbundet anser att tydliga rutiner behöver utarbetas så att bedömning och samverkan kring flexibel förläggning av arbetstiden görs lika oavsett handläggare eller var i landet den försäkrade är bosatt.

- Bröstcancerförbundet tillstyrker förslaget om att införa en ny lagregel i sjukförsäkringen om möjlighet till flexibel förläggning av arbetstiden vid partiell sjukpenning.

Möjlighet till arbete i begränsad utsträckning trots hel sjukpenning

Utredningen har också belyst frågan om möjligheten för en försäkrad att arbeta i begränsad utsträckning samtidigt som personen har hel sjukpenning.

Utredningen anser sammanfattningsvis att det inom nuvarande regelverk redan finns en sådan möjlighet, varvid någon lagregel inte föreslås.

Bröstcancerförbundet vill framföra att möjligheten att få arbeta enstaka dag eller del av enstaka dag, samtidigt som personen genomgår en bröstcancerbehandling och har hel sjukpenning, har stor betydelse för de individer som orkar och kan göra det. Det är viktigt att det kan ske utan att nedsättningen av arbetsförmågan blir ifrågasatt. Att få behålla sammanhanget med arbetet och kollegor kan underlätta den återgång i arbete som så småningom ska inledas och som oftast sker successivt. Ur den enskildes perspektiv måste det ske under trygga förhållanden att arbeta enstaka dag eller del av dag under behandlingen då man mår bättre. En förutsättning är att det i förväg har skett en samverkan med den försäkrade, arbetsgivaren och sjukskrivande läkare om förutsättningarna och att detta finns dokumenterat. Försäkringskassan bör initiera detta inom ramen för samordningsansvaret för arbetsplatsinriktade rehabiliteringsåtgärder. Det är viktigt i de fall individen ges möjlighet att arbeta enstaka dag eller del av dag får noggranna upplysningar om övriga förutsättningar, dvs att det måste anmälas till Försäkringskassan och att man inte får sjukpenning utbetald för de dagar man har arbetat. Om individen har förmåga att arbeta mer än i begränsad utsträckning kan det finnas anledning för Försäkringskassan att bedöma frågan om partiell sjukpenning.

- Bröstcancerförbundet anser att Försäkringskassan på ett tydligt sätt ska informera alla som blir sjukskrivna heltid på grund av bröstcancer att det kan finnas en möjlighet, när det också passar arbetsgivaren, att arbeta i begränsad omfattning utan att arbetsförmågans nedsättning blir ifrågasatt. Det är viktigt att det inte uppfattas som en förväntan eller ett krav från Försäkringskassan, utan som en möjlighet.

Stockholm den 17 augusti 2020

Susanne Dieroff Hay
Ordförande